بارودۆخی سیاسی کوردستان و چوار بەدیلی سیاسی ... نادرعەبدولحەمید

هەرێمی کوردستانی عێراق لە لێواری لێکترازان و هەڵوەشانەوە نزیک بۆتەوە، نەک هەر لە قەیرانی مالی و ئابوریدا گیریکردوە، بەڵکو مایەپوچی (ئیفلاس)یشی لە زمانی سەرۆک وەزیرانەوە ڕاگەیەندراوە، ئەوەتا دوای چەند ساڵێکی کەم (دە تا پانزە ساڵ) لە بەرهەمهێنانی (واقعیتر ئەوەیە بڵێن لە تاڵانی) نەوت و گازی سروشتی هەرێم، (٢٧) ملیار دۆلار قەرزیان وەک "پاشەکەوت"کردن لاخستووە بۆ ئەم نەوەیەی ئێستا، کە لە ژێرباریا ناێتەدەرەوە و دەبێ نەوەی داهاتووش لەگەڵیا باجەکەی بدات. ئەمە وەک حیکمەتی سەربەخۆیی ئابووری کوردستان و دامەزراندنی ژێرخانی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردی لە ئایندەدا!

لە باری سیاسیشەوە نەک هەر بۆشایی نێوان جەماوەری زەحمەتکێش و دەسەڵات ئەوەندە بەرفراوان بووە کە تازە هیچ پینەوپەڕۆ و تەقەڵسازی چاکسازیەک بەیەکیوە نادروێتەوە، بەڵکو پەیوەندی نێوان هەموو حزبە قەومی و ئیسلامیەکانیش درز و کەلێنێکی وای تێکەوتووە کە ئەو تەبایی و کۆکبونەی جاران هەیانبوو لە "ماڵی کورد"دا، ئێستا ئەو ماڵەیان لێ شێواوە، نەک هەر لە هۆڵی پەرلەمانی هەولێر ناکۆک و ناتەبان، بەڵکو لە بەغداش لەبەرامبەر "قەوم" و "تائیفە"کانی تردا بۆ بەدەستهێنانی پشکێکی زۆرتر بۆ "میللەتەکەیان" لەسەر پۆست و پلەوپایە و بەرژەوەندی حزبییان بەئاشکرا دەمەقاڵێیانە، یەکدەنگ و یەکدەست نەماون و خەریکن ڕەسمییەتێکی قانونیش دەدەنەوە بە دوو ئیدارەیەکەیان بەناوی لامەرکەزیەتەوە.

کارتی سەربەخۆیی کوردستانیش، وەک لە ڕیفەراندۆمەکەی (٢٠١٧)دا توانی هەموو حزبە قەومی و ئیسلامیەکانی کوردستان لە بەرەیەکی یەکگرتووی نەتەوەییدا کۆبکاتەوە و بەشێک لە چەپیش بەداوێنی خۆیەوە پەیوەست بکات، لە ئێستادا کارتێکی سوتاوە بەدەست دەسەڵاتەوە و وەک جاران ناتوانێ قەومی و ئیسلامی و لیبراڵ و چەپ لە ناو بەرەیەکی یەکگرتووی نەتەوەییدا کۆبکاتەوە. ئەم بارودۆخە کە سەربەخۆیی کوردستانی بێبازاڕ کردوە و ڕمەن و کڕیاری کەمکردۆتەوە، ئەو بەشە لە چەپیشی ناچارکردوە کە کە بەدوای

ستراتیژێکی تازە و بەدیلێکی سۆشیالیستیدا بگەڕێ بە ئەم دەسەڵاتە، کە پێشتر لە دوانزە ساڵی تەمەنیدا، تەوەرەی کار و ستراتیژێکەی بە گەیشتن بە سۆشیالیزم بەدەوری سەربەخۆیی کوردستاندا پێناسە کردبوو، ئەم "گۆڕگۆڕینە" بە خشکەیی و بەبێ وەلانانی ستراتیژی ڕابردوو ئەنجام دەدرێ ئەویش لەبەرئەوەی نەکا سبەی ڕۆژ بازاڕی سەربەخۆیی کوردستان جارێکی تر ببوژێتەوە و کڕیاری هەبێت.

بارودۆخی سیاسی کوردستانی عێراق لە هەموو لایەکەوە شێواو و تێکچڕژاوە. ناڕەزایەتیەکی جەماوەری بەرفراوان؛ هی چەند چین و چەند توێژەلێکی کۆمەڵایەتی جۆراوجۆر ڕووبەڕووی حکومەتی هەرێم و هەردوو حزبی دەسەڵاتدار بۆتەوە:

لایەک ڕۆژانە خەڵکی کرێکار و زەحمەتکێش، نەدار و هەژار، بێکار و ئازادیخواز، موچەخۆر و کامەند، ماندەگرن و خۆپێشاندان دەکەن، بە شکڵ و شێوازی جۆراوجۆر ناڕەزایەتی دەردەبڕن لە بەرامبەر دواکەوتنی موچە و بڕینی، لە بەرامبەر بێکاری و دانەمەزراندن، هەژاری و برسیەتی، بێمافی و نەبوونی خزمەتگوزاریدا، … وە لە جیاتی وەڵامدانەوە بە خواستەکانیان، دەکەونە بەر زەبروزەنگی میلیشیا و هێزە سەرکوتگەرەکانی دەسەڵاتی جوتە حزبی ناو حکومەتی هەرێم و سەرکوت دەکرێن، ڕاودەنرێن، دەستبەسەردەکرێن، دەگیرێن و لە کونجی زیندانەکان دەئاخنرێن.

لە لایەکی تریشەوە مایەپوچی حکومەتی هەرێم و نەتوانینی پێدانی شایستە داراییەکانی بەڵێندەران و بازرگانان و خاوەن کۆمپانیاکان، کە لەگەڵ حکومەتی هەرێمدا گرێبەستیان هەبووە، بەتەهەی ڕاوەستان و لەکارکەوتنی بەشێکی بەرچاو لە پڕۆژەکان و پوکانەوەی کەسابەت و بێبازاڕی، کە پرتەوبۆڵەی سەرمایەداران و گڵەوگازندەی وردەبورژوای ئەهلی کەسبە و بازاڕی بەدوای خۆیدا هێناوە، ئەمەش خۆی لە ڕەخنەی لیبڕاڵانەی ناسیونالیستە ڕیفۆڕمیستەکانی کوردستان بەگشتی و حزبە قەومی و ئیسلامیی ئۆپۆزیسیۆن و نیوە-ئۆپۆزیسیۆنەکاندا دەبینرێتەوە، کە بە پەرچەمی چاکسازی و کاراکردنی پەرلەمانەوە هاتوونەتە مەیدانی فشارهێنان بۆ حکومەتی هەرێم و هەردوو حزبی دەسەڵاتدار.

ئەوەی کە ناڕەزایەتیەکانی ئەم قۆناغەی ئێستای کوردستان جیا دەکاتەوە لەوانەی پێشوو ئەوەیە کە جەماوەر بە پڕۆسەیەکی عەمەلی و لە ئەزمونێکی واقعیدا گەیشتوەتە ئەو قەناعەتەی کە ڕێگەی پەرلەمان و چاکسازی ڕێگەیەکی بنبەست و داخراوە، حکومەتی هەرێم و دەسەڵاتی ئەم دوو حزبە هیچ جۆرە چاکسازییەک هەڵناگرن، بۆیە ئەمجارە ئۆپۆزیسیۆنی قەومی و ئیسلامی بە ئاسانی ناتوانن سواری شەپۆلی بزوتنەوە ناڕەزایەتیەکانی جەماوەر ببن، وەک لە پێشوودا بۆیان لوابوو بەتایبەت لە بزوتنەوەی "١٧ شوبات"ی (٢٠١١)دا.

بەڵام ئەوە بەو مانایە نیە کە ئەم ناڕەزایەتیانە، ئەم مانگرتن و خۆپێشاندانانە، وە لە پەرەسەندنیشیاندا بە ڕاپەڕین و شۆڕشێک پارێزراو بن لە ڕەوت و گروپ و حزبی قەومی و ئیسلامی، چ ڕیفۆڕمخواز و سازشکار و لیبڕاڵە، وە چ ڕادیکاڵە لە دژە شۆڕشی قەومی ڕەگەزپەرست و ئیسلامی فاشیست، ئەویش بەسادەیی چونکە ئاسۆی فکری و سیاسی زاڵ بەسەر کۆمەڵگەی کوردستاندا ئاسۆیەکی قەومی و ئیسلامیە، نەک بە هۆی مێژوویەکی دوورودرێژ لە کلتوری قەومی و ئیسلامی بەسەر کۆمەڵگەکەدا، بەڵکو بە هۆی زاڵی پەیوەندی سەرمایە و باڵادەستی چینی بورژوا و خاوەنداریەتیەکەی بە هۆکانی بەرهەمهێنان و دامودەزگای سەرکوتگەر و میدیایەکی زەبەلاح بە هەندەسەکاری بیروڕای گشتی کۆمەڵگە بەدژی هەر جۆرە بزوتنەوە و ئاسۆیەکی ئازادیخواز و یەکسانخوازی ئینسانی وەک سۆشیالیزم و کۆمۆنیزم.
جا گەرچی حزبە بورژوا قەومی و ئیسلامیەکان بەتایبەت ئەوانەی ناو دەسەڵات ڕیسوا بوون و کەوتونەتە بەر نەفرەت و نەعلەتی جەماوەر و ئەوانیش ئۆپۆزیسیۆنن جێگەی متمانەی جەماوەر نین، بەڵام هەر ئەوە کە ئاسۆی ڕەوتەکانیان زاڵە لە کۆمەڵگەدا، ئەوا لە شکڵ و بەرگێکی تازەدا ڕەوت و گروپ و حزبی تریان چانسی ئەوەیان هەیە بێنە مەیدان و هەوڵدەن جڵەو بگرنە دەست و سواری شەپۆلی ناڕەزایەتیەکان بن.
بزوتنەوە کۆمەڵایەتیەکان و ناڕەزایەتیەکانی کرێکاران و زەحمەتکێشان، نەک هەر لە کوردستان و عێراقدا، بەڵکو لە هەموو وڵاتانی جیهاندا لە کەش و هەوایەکی خنکێنەری باڵادەستی ئاسۆی فکری و سیاسی ڕەوتە جۆراوجۆرەکانی بورژوایدا (کە زاڵن بەسەر کۆمەڵگە سەرمایەدارییەکاندا) درێژە بە بوونی خۆیان دەدەن وەک بونێکی ناکۆک؛ بناغە و ژێرخانی ئەو بزوتنەوانە ناڕەزایەتی و هاتنەمەیدانی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش دژ بە دەسەڵاتی بورژوازی و بارودۆخی سەرمایەداری ژیان، بەڵام سەرخانە فکری و سیاسیەکەیان، خواستیان بۆ گۆڕانکاری ڕیشەیی، گیرۆدەی هەژمون و باڵادەستی ئەلگەی قەومی و ئیسلامی و ڕێفۆڕمخوازی لیبڕاڵیە.
نەک هەر ئەوە بەڵکو لە نەبوونی هێزێکی کۆمۆنیستی شۆڕشگێڕ و پڕ نفوزی جەماوەری و بەرجەستەکردنەوەی بەدیلێکی سۆشیالیستی بە دەرچون لەم بنبەستەی هەرێمی کوردستانی عێراقی تێکەوتووە بەدەست حزبە بورژوا ناسیونالیستەکانەوە، وە بە یەکلاکردنەوەی ئەو ناکۆکیەی کە لە وجودی بزوتنەوە کۆمەڵایەتیەکان و ناڕەزایەتیەکانی کرێکاران و زەحمەتکێشاندا هەیە، بەڵێ لە نەبوونی بەدیلێکی ئاوادا جەماوەر لەڕووی سیاسیەوە لایەک پاسفیست و تەسلیم بە قەدەر و خوڕافات دەبێت، لایەکیش پەنا دەبات بە “شەیتان” و هەر شتێکیش کە

بتوانێ تۆڵە بێت لەم دەسەڵاتە، کە لە ئایندە و درێژماوەدا لەسەری جەماوەر خۆشیا دەشکێتەوە.

تابلۆی سیاسی کوردستان بە تێڕوانینێکی سەرپێی، زۆر سادە دێتەبەرچاو کە وێنەیەکە لە دووو بەرەی دژ بەیەک؛ لایەک زوربەی هەرە زۆری خەڵکی کوردستانە کە جەماوەری زەحمەتکێش و ناڕازین و لاکەی تریشی حکومەتی هەرێم و دەسەڵاتی هەردوو حزبی خاوەن میلیشیا و دامودەزگای ئەمنی و داپ□س□نەرن. گەرچی ئەمە بەشێکە لە واقعیاتەکە بەڵام ڕوکەشی واقعیاتەکەیە، ئەم تێڕوانینە بەرھەمی ڕادیکالیزمەیەکی جەماوەری وردەبورژوازی سەروچینایەتیە، خەباتی چینایەتی و پلمیک (جەدەل) و کێشمەکێشی ڕەوتە فکری و سیاسیەکان نابینێت، وەیا پێیان هەراسان دەبێت و پێیوایە ئێستا وەختی ئەوە نیە جیاوازی و جیاکاری بخەیتە ناو بەرەی خەباتی جەماوەرەوە دژ بە دەسەڵات! لێرەوە سنوری داب□□او نیە لەگەڵ ناسیونالیزم بەتایبەت باڵە چەپەکەی.

لەواقعدا چوار ڕەوتی کۆمەڵایەتی سیاسی لەمڕۆدا لە کێشمەکێشدان و دەیانەوێت دەستبگرن بەسەر ناڕەزایەتیەکان و ب□زوتنەوە جەماوەریەکاندا و لە چوارچێوەی ئاسۆ و ئەجەندای سیاسی خۆیاندا لە قاڵبیان بدەن و ڕووەو ئامانجێک کە خۆیان هەیانە ئاڕاستەیان بکەن، ئەڵبەتە جگە لە حکومەتی هەرێم و دەسەڵاتی میلیشیای دوو حزبەکە کە ناچارن ڕێگەی سەرکوت و داپ□س□ین و لەباربردنی ناڕەزایەتیە جەماوەریەکان و بزوتنەوە کۆمەڵایەتیەکان بگرنەبەر:

یەکەم. ڕەوتی چاکسازی نەتەوەیی یا ناسیوناڵ ڕیفۆڕمیست، وێڕای ڕۆشنبیرانی لیبراڵی ناو هەردوو حزبی دەسەڵات، حزبی (گۆڕان)ی ناو حکومەتی هەرێم و ئەو حزبانەش دەگرێتەوە کە لەدەرەوەی حکومەتن و نایەنەوێت وەک (گۆڕان) سازش بکەن و خوازیاری وەلاتانی یەکجاری دەسەڵاتی هەردوو حزبن لە حکومەتی هەرێمدا لە ڕێگەی پەرلەمان و دەستاودەستپێکردنی دەسەڵاتەوە، ئەم بەشە ئۆپۆزیسیۆنە لەم ڕەوتە، بەرنامە و پەرچەمە سیاسیەکەی شۆڕش و ڕاپەڕین نیە، بەڵام هەوڵدەدات باڵادەستی پەیدابکات لەناو بزوتنەوە ناڕەزایەتیەکان و ڕاپەڕین و خۆپێشاندانەکاندا تا ئەگەر دەسەڵات لەم ڕێگەیەوە هەڵپێچرا بۆشایی فەرمانڕەوایی دروست نەبێت و خۆیان وەک فەرمانڕەوا و دەسەڵات ڕاگەێنن بەسەرسەری جەماوەرەوە. هەرچەندە فۆڕمی ئاڵوگۆڕ و دەستاودەستی دەسەڵاتەکە لە ڕێگەی پەرلەمانەوە جیاوازە لە ڕێگەی ناڕەزایەتی جەماوەری، بەڵام لە ناوەڕۆکدا یەکشتن□، چونکە دوا ئامانجی ئەم ڕەوتە لەوە تێناپەڕێت کە چاکسازی و گۆڕانکاری بێت لە سەرخانی سیاسی و لە شکڵ و فۆڕمی حکومڕانی و دەست نابات نەک هەر بۆ ئاڵوگۆڕ لە سیستمی بەرھەمهێنانی

سەرمایەداریدا، بەڵکو ستراتیژی نیولیبرالیزم و بازاڕی ئازاد و خەسخەسەش بە دەست لەنەدراوی دەهێڵێتەوە، وە وێنەیەکی وا دەخاتە بەرچاوی جەماوەر کە بەم گۆڕانکاریە سیاسیە ئیتر سەرمایەداری کوردستان و نیولیبرالیزم و خەسخەسە و بازاڕای ئازاد، خۆشگوزەرانی و هەڵی کار و ئازادی دابین دەکەن بۆ هەموان. شایەنی باسە ئەم ڕەوتە چەندین مەڵبەندی ڕۆشنبیری لیبراڵ و توێژەر و نوسەر و قەڵەم بەدەستی لەهاتووی لیبراڵیش دەگرێتەخۆی.

دووەم. ڕەوتی ئیسلامی سیاسی و حزبەکانی، کە یەدەکێکی کۆنەپەرستی پاشکەوتکراون لە کۆمەڵگەی کوردستاندا، و لەسەر دوو پێ یاری دەکەن. قاچێکیان لەناو پەرلەمان و حکومەتدایە تا وەک بەربەستێک ڕێگەبگرن لە هەر جۆرە یاسایەک کە ئازادی فەردی و مەدەنیەت و شارستانیەت و علمانیەت و یەکسانی ژن و پیاو بگرێتەخۆی، وە لە حاڵێتێکدا ئەگەر حزبە ناسیونالیستەکان لە ژێر فشاری جەماوەری ئازادیخوازدا بچنە ژێرباری ڕازی بون بە یاساگەلێکی لەو چەشنە، ئەویش وەک مەرەکەبی سەرکاغەز و خۆڵکردنە چاوی جەماوەر نەک بە جێبەجێکردن، ئەوا ڕێگە لەوەش بگرن بەناوی پاراستنی “پیرۆزیە” ئاینیەکانەوە. قاچەکەی تریشیان لە ناو ئۆپۆزیسیۆن و نیوە ئۆپۆزیسیۆنیدایە بۆ سود وەرگرتن لە ناڕەزایەتی و نەفرەتی جەماوەر لە دەسەڵات و خۆخستنەڕوو بە چینی بورژوازی وەک ئۆرگانێکی دژە شۆڕش کە ئەگەر حزبە ناسیونالیستەکانی دەسەڵات نەیانتوانی ناڕەزایەتی و ڕاپەڕین و شۆڕش سەرکوت بکەن، لەباریبەرن و دایبمرکێننەوە، ئەمان بتوانن بە ناوی ڕاپەڕین و شۆڕشەوە چینی بورژوازی و سەرمایەداری کوردستان لە هێرش و هەڵمەتی جەماوەری زەحمەتکێش و کۆمۆنیست و ئازادیخواز بپارێزن.

ڕەوتی ئیسلامی سیاسی هەمان ناوەڕۆکی ڕەوتی چاکسازی نەتەوەیی هەیە بە تایبەتمەندیەتی کۆنەپەرستانەی ئاینیەوە. هەروەک لە سەرەوە ئاماژەی پێدراوە بەشێکی بەرچاوی سەرمایەداران و وردەبورژوازی ئەهلی کەسابە و بازاڕیش لەم دەسەڵاتە وەتەنگ هاتوون و ناڕەزایەتیەکانی ئەوان نەک هەر لە ناوەڕۆکی خواستەکانیاندا، بەڵکو لە ئامڕازی هێنانەدی و شێوازی ناڕەزایەتی دەربڕینیشیاندا لە هی جەماوەری زەحمەتکێش و ئازادیخوازانی کوردستان جیاوازن، و حزبە قەومی و ئیسلامیەکانی ئۆپۆزیسیۆن ئەم ناڕەزایەتیانە لە قاڵبی چاکسازی و لەڕێگەی ئامڕازی پەرلەمان و هەڵبژاردنەوە دەکەنە ئاسەیەکی سیاسی بۆ لەقاڵبدانی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانەی جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێشی کوردستان لە چوارچێوەی پاراستنی سیستمی سەرمایەداری و دەسەڵاتی بورژوازی وەک چینێک، بە هێنانەدی ئاڵوگۆڕێکی سەرخانی و شکڵی سیاسیەوە.

سێهەم. لە کوردستاندا ڕەوتێکی بەربڵاو و هەمە چەشنەی ڕادیکاڵ لە ئارادایە، کە باڵ و لق و پۆلوپۆی جۆراوجۆری هەیە و پێکدێت لە پۆپۆلیزمێکی ڕادیکاڵ و ناسیونالیزمێکی چەپ. ئەم ڕەوتەیە چالاک و هەڵسوڕاوی ناڕەزایەتییەکان و خۆپێشاندانەکانە، ئاڕاستەی سیاسی و چالاکی و هەڵسوڕانی ڕووەو هەڵپێچان و ڕوخاندنی ئەم دەسەڵاتەیە و لە خەمی ئەوەدایە کە ڕیزی جەماوەر تێکنەچێت و خەبات و تێکۆشان تەنها لە دژایەتی دەسەڵاتدا دەبینێتەوە نەک لە خەباتێکی کۆمەڵایەتی سیاسی و فکری بەرفراوانی چینایەتی بە دژی چینی بورژوازی و ڕەوتە فکری و سیاسییە کۆمەڵایەتییە جۆراوجۆرەکان و دەسەڵاتە سیاسییەکەی. بەگشتیش نمونەی خۆبەڕێوەبەری لە کوردستانی سوریا بەدیلی سیاسی و ئەلگۆکەیەتی.

ئەوەی کە جێی ئاماژەیە ئەو بەشە لەم ڕەوتە کە ڕاستەوخۆ و لەڕووی ڕێکخراوەییەوە سەر بە سوننەتی (پەکەکە)یە، لە بەرنامەی سیاسی و پەرچەمی سیاسیدا بانگەوازی ڕوخاندنی دەسەڵاتی دوو حزبەکە و حکومەتی هەرێم ناکات و بەپێی بەرژەوەندییەکانی (پەکەکە) و پەیوەندی بە حکومەتی هەرێم و حزبەکانی دەسەڵاتەوە لە کوردستانی عێراقدا هەڵوەستی توند و ڕیا نەرمونیانی خۆی دیاری دەکات بەرامبەریان.

لە غیابی بەدیلێکی سۆشیالیستیدا، وە لە ڕیسوابوونی ئۆپۆزیسیۆنی ڕیفۆرمیست و داڕوخانی دامودەزگای سەرکوتگەری دەسەڵاتدا، ئەم ڕەوتە بەتایبەت باڵی ناسیونالیزمی چەپ و سەر بە سوننەتی (پەکەکە) کە ئەزمونێکی سیاسی دەوڵەمەندیان هەیە، ئامادەی مەیدانە کە بۆشایی دەسەڵاتەکە پڕبکاتەوە و دەسەڵات لە ناسیونالیزمی ڕاستڕەو وەربگرێت یان بەشداری دەسەڵاتەکەی بکات. بەرژەوەندی (پارتی) و (یەکیەتی) لەگەڵ ڕژێمی تورکیا و ڕژێمی جمهوری ئیسلامی ئێران نەک هەر ڕێگرە لەوەی ڕەوتی پەکەکەیی لە کوردستانی عێراقدا ببێتە هاوبەشی دەسەڵاتیان وەک (گۆڕان)، بەڵکو بەرژەوەندییەکانی ئەو دوو حزبە دەسەڵاتدارە بەو دوو وڵاتەی دراوسێوە وا دەخوازێت کە ڕەوتی پەکەکەیی بخەنە ژێر فشار و مەنگەنەوە و نەهێڵن وەکو ئۆپۆزیسیۆنی ڕەسمی و قانونیش خۆیان دەرخەن، بۆیە بەناچار پاڵپێوەنراوە بە ناو بەرەی ئۆپۆزیسیۆنی جەماوەری ڕادیکاڵ.

چوارەم. لە دوو سێ دەیەی ڕابرادوودا سەرمایەداری و کەڵەکەی سەرمایە لە کوردستانی عێراقدا گەشە و پەرەسەندنێکی بەرچاوی بەخۆیەوە بینیوە، کوردستان بۆتە بەشێک لە بازاڕی سەرمایەداری جیهانی چ لە ڕووی وەبەرهێنانی نەوت و گاز و چ ئەوەش کە کوردستان بۆتە بەشێک لە ساغبونەوەی کاڵا و بەرهەمەکانی بازاڕی جیهانی، هەر بەم پێیەش بورژوازی لە کوردستاندا پەیوەندییەکی توندوتۆڵ و

شەتەکدراوی ئابوری و سیاسی و فکری پەیداکردوە بە بورژوازی ناوچەکە و جیهانەوە. گەرچی شکڵ و فۆڕمی فەرمانڕەوایی هێشتا ڕوخساری بنەماڵەیی و عەشایەری فڕێنەداوە، بەڵام ئەوە هیچ لە ناوەڕۆک و جەوهەری بورژوازیانەی دەسەڵاتەکە کەم ناکاتەوە.
ئەم کۆمەڵگە سەرمایەداریە لە ئێستادا بەخۆی و دەسەڵاتە سیاسیە بورژوازیەکەیەوە ڕۆچۆتە ناو قەیرانێکی کوشندە و مانەوەی سەرمایەداری و پاراستنی کۆڵەکەی سەرمایە و دەسەڵاتی بورژوازی کورد لە ئێستادا کەوتۆتە دژایەتیەکی ڕاستەوخۆ و بێپەردەوە لەگەڵ قوتی ژیان و بژێوی ڕۆژانەی جەماوەری زەحمەتکێشی ئەم وڵاتە، کە سنوری بێکاری و هەژاری و برسیەتی تێپەڕاندوە. لەلایەکی تریشتەوە جەماوەری کرێکار و زەحمەتکێش بەتایبەت لە دەساڵی ڕابردوودا ئەو ئەزمونەیان بەدەستهێناوە کە حکومەتی هەرێم و دەسەڵاتی هەردوو حزب چاکسازی هەڵناگرن و ڕێگەی پەرلەمان و چاکسازی ڕێگەیەکی داخراو و بنبەستە. بەم پێیە بارودۆخی بابەتی ئەم کۆمەڵگە سەرمایەداریە لە پڕۆسەیەکی مێژوویی خەباتی چینایەتیدا، ڕوخاندنی دەسەڵاتی بورژوازی کردوە بە مەسەلەیەکی هەر ئێستایی و خستویەتیە دەستوری کاری سیاسیەوە. ڕوخانی دەسەڵاتی بورژوا ناسیونالیستی کورد نەک هەر بڕگەیەکی بەرنامەیی و ستڕاتیژی کۆمۆنیستەکانە، بەڵکو لە ئێستادا بەحکومی خواستی جەماوەر بۆ ڕزگاربوون لەم دەسەڵاتە بۆتە ئەرکێکی عەمەلی هەرئێسایی.
وەلانانی ئاسۆی ناسیونالیستی و ئیسلامی بەسەر کۆمەڵگەی کوردستان و چارەنوسی جەماوەرە زەحمەتکێشەکەیەوە مەسەلەیەکی ئەکادیمی و پەروەردەی فکری نیە، بەڵکو مەسەلەیەکی سیاسیە و تێکشکانی ئەم دەسەڵاتە ئەڵقە هەرە جەوهەریەکەیەتی.
ئەوەی کە ڕێگرە تا ئەم بارودۆخە لە بنبەستی سەرمایە و دەسەڵاتی بورژوازی و تڕاژیدیای جەماوەر ببێتە قەیرانێکی شۆڕشگێڕانە و شۆڕشێکی سۆشیالیستی کرێکاران و زەحمەتکێشان و دامەزراندنی دەسەڵاتیان، ناڕێکخراوبوونیانە بە ئاسۆیەکی سۆشیالیستی ڕادیکاڵ و ڕابەرایەتیەکی شۆڕشگێڕی کۆمۆنیستیەوە. ڕەوتی کۆمۆنیزمی ڕادیکاڵ و شۆڕشگێڕ لەمەڕی کوردستانی عێراقدا لەبەردەم ئەو ئەرکە مێژووییەدایە، کە ئەڵبەتە دابڕاو نیە و بەشێکی ئۆرگانیکی ئەو ئەرکە مێژووییەیە کە ڕزگاربوونی کرێکار و زەحمەتکێشی سەراسەری عێراقە.

٢٠٢٠-٧-١٠